

นิพนธ์ต้นฉบับ

สุนทรียทักษะภาวะผู้นำที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพบริการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลชุมชน จังหวัดขอนแก่น

รัตนาภรณ์ ประชากุล⁽¹⁾, ชนะพล ศรีธำชา⁽²⁾

วันที่ได้รับต้นฉบับ: 12 ตุลาคม 2562

วันที่ตอบรับการตีพิมพ์: 20 กรกฎาคม 2562

บทคัดย่อ

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาแบบภาคตัดขวาง (Cross-sectional descriptive research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสุนทรียทักษะภาวะผู้นำที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพบริการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดขอนแก่น ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือ พยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดขอนแก่น จำนวน 1,205 คน ซึ่งใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified random sampling) เป็นการสุ่มตัวอย่าง 19 กลุ่ม โดยหน่วยประชากรในแต่ละชั้นภูมิจะมีลักษณะเหมือนกัน (Homogenous) แล้วสุ่มอย่างง่ายเพื่อให้ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนของขนาดกลุ่มตัวอย่างและกลุ่มประชากร เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 270 คน และสนทนากลุ่มจำนวน 12 คน โดยใช้การสนทนาแบบคำถามปลายเปิด เพื่อได้ข้อมูลเชิงคุณภาพ ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน และหาความเที่ยงโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาช (Cronbach's alpha coefficient) ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.97 เก็บข้อมูลระหว่างวันที่ 1 พฤษภาคม 2561 - 30 พฤษภาคม 2561 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่ามัธยฐาน ค่าต่ำสุด และค่าสูงสุด และใช้สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบขั้นตอน โดยกำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการศึกษา พบว่า สุนทรียทักษะภาวะผู้นำภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.85 (S.D.=0.40) และการพัฒนาคุณภาพบริการพยาบาลภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.19 (S.D.=0.45) สุนทรียทักษะภาวะผู้นำในภาพรวมมีความสัมพันธ์ระดับปานกลางกับการพัฒนาคุณภาพบริการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดขอนแก่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r=0.606$, $p\text{-value}<0.001$) โดยสุนทรียทักษะภาวะผู้นำด้านทักษะความสามารถในการนำ ทักษะในการทำงานเป็นทีม ทักษะในการพัฒนาตนเอง ทักษะในการนำเสนอและทักษะในการคิดริเริ่มสามารถร่วมกันพยากรณ์การพัฒนาคุณภาพบริการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดขอนแก่นได้ร้อยละ 44.9 ($R^2=0.449$, $p\text{-value}<0.001$) สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผน ปรับปรุง การปฏิบัติงาน เพื่อให้การพัฒนาคุณภาพบริการของพยาบาลวิชาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: สุนทรียทักษะภาวะผู้นำ, การพัฒนาคุณภาพบริการพยาบาล

(1) ผู้รับผิดชอบบทความ นักศึกษาหลักสูตร

สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารสาธารณสุข

คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

(2) สาขาวิชาการบริหารสาธารณสุข การส่งเสริม

สุขภาพ โภชนาการ คณะสาธารณสุขศาสตร์

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Original Article

Leadership Soft Skills Affecting Nursing Service Quality Development of Registered Nurse at Community Hospital in Khon Kean Province

Rattanaorn Prachagool⁽¹⁾, Chanaphol Siruecha⁽²⁾

Received Date: October 12, 2019

Accepted Date: July 20, 2019

Abstract

This is a cross-sectional descriptive research aimed to study the leadership soft skills affecting nursing service quality development of registered nurse at community hospital in Khon Kean Province area, Thailand. The samples were 270 personnel randomly selected by Stratified Random Sampling from 1,205 population and 12 key informants participated in focus group for quantitative data gathering. The questionnaire was examined and verified by three experts for content validity and tested for reliability in a pilot study (Cronbach's alpha coefficient = 0.97). Data collection was carried out from May 1st to May 30th, 2018. The data was analyzed by using a package computer program. With descriptive statistics i.e. were frequency, percentage, mean standard deviation, median, minimum and maximum and Inferential statistics i.e. Pearson's product moment correlation coefficient and multiple linear regression. The level of statistical significance was set at 0.05.

The results showed that the level of leadership soft skills and the level of the nursing service quality development were found high level with mean 3.85 (S.D.= 0.40), 4.19 (S.D.=0.45), respectively. The leadership soft skills had moderate positive relationship with the nursing service quality development of the registered nurse at community hospital ($r=0.606$, $p\text{-value}<0.001$). Linear regression model indicated that leadership, team work, personal mastery, presentation, Initiative can join predicting nursing service quality development of registered nurse at community hospital in Khon Kean Province at 44.9 percent ($R^2=0.449$, $p\text{-value}<0.001$) and make use of planning, development and implementation for nursing service quality development of registered nurse.

Keywords: Leadership Soft Skills, Nursing Service Quality Development

(1) **Corresponding author** Master of Public Health student Public Health Administration, Faculty of Public Health, Khon Kaen University

(2) Department of Public Health Administration Health Promotion Nutrition, Faculty of Public Health, Khon Kaen University

บทนำ

กระทรวงสาธารณสุข มีการปฏิรูประบบสุขภาพ และมีนโยบายให้โรงพยาบาลชุมชนสังกัดกระทรวงสาธารณสุข พัฒนาระบบบริการสาธารณสุข โดยพลิกโฉมให้เป็นโรงพยาบาลยุคใหม่ เพื่อคนไทยสุขภาพดี ซึ่งปรับให้ทันสมัย 3 ด้าน หรือ 3 ดี (กระทรวงสาธารณสุข, 2553) 1) บรรยาการดี 2) บริการดี 3) บริหารดี เพื่อตอบสนองนโยบาย สำนักงานการพยาบาลได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์การบริการพยาบาลระดับประเทศที่สำคัญประกอบด้วย 5 ยุทธศาสตร์ โดยกำหนดทิศทางดำเนินการพัฒนาคุณภาพบริการพยาบาลในการดำเนินการพัฒนาคุณภาพบริการพยาบาล ให้มีความต่อเนื่องและก้าวไปสู่ความเป็นผู้นำด้านการพัฒนาคุณภาพการพยาบาลในระดับภูมิภาค อันจะส่งผลให้ประชาชนมีความร่วมมือในการสร้างสุขภาพที่ดีและให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีต่อไป (สำนักงานการพยาบาล, 2550ข) การพัฒนาคุณภาพระบบบริการการพยาบาลและผดุงครรภ์ในสถานพยาบาล โดยมีการกำหนดมาตรฐานการบริการพยาบาลและผดุงครรภ์ ไว้ 3 หมวด 1) มาตรฐานการบริหารองค์กร 2) มาตรฐานการปฏิบัติการพยาบาล 3) มาตรฐานการผลลัพธ์ทางการพยาบาล และแผนการพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติวิชาชีพเพื่อบริการการพยาบาลและการผดุงครรภ์ที่เป็นเลิศ โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ประชาชนได้รับบริการการพยาบาลและการผดุงครรภ์ที่มีคุณภาพได้ตามมาตรฐานวิชาชีพ (สำนักงานการพยาบาล, 2550ก) เพื่อดึงดูดใจผู้มารับบริการในการพัฒนาคุณภาพบริการพยาบาลจึงมีความจำเป็นที่จะต้องจัดให้สอดคล้องกับความคาดหวังและความต้องการทางด้านการบริการพยาบาลที่มีคุณภาพสำหรับผู้รับบริการพยาบาล (สำนักงานการพยาบาล, 2550ข)

การพัฒนาคุณภาพบริการพยาบาล ประกอบด้วยหลายมิติ การพัฒนาคุณภาพบริการพยาบาลที่ประสบผลสำเร็จส่วนใหญ่แล้ว อาจจะกล่าวได้ว่าพยาบาลวิชาชีพเป็นผู้ที่มีความสำคัญในการขับเคลื่อนการดำเนินงานการพัฒนาคุณภาพบริการพยาบาล และอีกประการคือจัดบริการที่เป็นไปตามมาตรฐานที่เหมาะสมตามมาตรฐานวิชาชีพ เพื่อตอบสนองความต้องการและเป็นที่พึงพอใจของผู้รับบริการ และเกิดผลลัพธ์ที่ดี ไม่มีภาวะแทรกซ้อน หรือข้อผิดพลาดโดยอาศัยการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพตามมาตรฐานวิชาชีพและมิติของ

คุณภาพตามผลการปฏิบัติงาน ซึ่งปัจจัยที่สามารถประเมินระดับคุณภาพการพัฒนาคุณภาพบริการพยาบาลให้มีประสิทธิภาพนั้น โดยพิจารณาจากมิติของคุณภาพตามผลการปฏิบัติงาน 8 ประการ 1) ด้านความปลอดภัย 2) สมรรถนะในการปฏิบัติงาน 3) การตอบสนองต่อการรับบริการ 4) ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน 5) ความเหมาะสมในการปฏิบัติงาน 6) ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน 7) การเข้าถึงบริการ 8) การดูแลต่อเนื่อง (Canadian Council on Health Service Accreditation [CCHSA], 1996)

สุนทรียทักษะภาวะผู้นำ คือ ทักษะที่มีความสามารถเป็นเลิศในการจัดสมดุลของปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการเรียนรู้และกระบวนการเรียนรู้มีความลาดทางอารมณ์หรือเขวอารมณ์รวมถึงทักษะทางสังคม ทักษะมนุษยสัมพันธ์สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และสามารถบรรลุเป้าหมายและมีสัมพันธภาพที่ดีกับเพื่อนร่วมงานทุกระดับ สุนทรียทักษะภาวะผู้นำประกอบด้วย 8 ทักษะ 1) ทักษะในการทำงานเป็นทีม 2) ทักษะในการติดต่อสื่อสาร 3) ทักษะในการคิดริเริ่ม 4) ทักษะความสามารถในการนำ 5) ทักษะในการสอนงาน 6) ทักษะในการพัฒนาตนเอง 7) ทักษะการวางแผนและจัดองค์กร 8) ทักษะในการนำเสนอ (Crosbie, 2005) สุนทรียทักษะภาวะผู้นำเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญในการดำเนินการพัฒนาคุณภาพการบริการพยาบาลเพื่อรักษามาตรฐานการบริการขององค์กรให้มีความต่อเนื่องได้นั้น ต้องอาศัยทักษะของผู้นำหลายทักษะไม่ว่าจะเป็นทักษะทางด้านวิชาการ ทักษะในการบริหารจัดการ ทักษะเก่งงาน (Hard Skills) และทักษะเก่งคน (Soft Skills) นอกเหนือจากทักษะบริหารจัดการแล้วนั้น สุนทรียทักษะภาวะผู้นำเป็นทักษะที่สำคัญอีกทักษะหนึ่งที่มีความจำเป็นต่อการพัฒนาคุณภาพการบริการพยาบาล และสุนทรียภาวะทักษะผู้นำมีความสำคัญอีกทักษะหนึ่งที่มีความจำเป็นต่อการพัฒนาคุณภาพการบริการพยาบาล ซึ่งสุนทรียทักษะภาวะผู้นำมีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้องค์กรประสบความสำเร็จในการทำงาน (Ngang, 2012) สุนทรียทักษะภาวะผู้นำมีผลในด้านการพัฒนาตนเอง Wongkalasin & Bouphan, 2013)

ปัญหาอุปสรรคในการพัฒนาคุณภาพบริการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลชุมชนจังหวัดขอนแก่น คือ การใช้กระบวนการปรับปรุงคุณภาพ

บริการพยาบาลไม่ครอบคลุมตามขั้นตอน โดยเฉพาะมิติคุณภาพเกี่ยวกับกระบวนการดูแลผู้ป่วย ซึ่งเป็นมิติที่สำคัญที่เป็นเครื่องชี้วัดคุณภาพสถานบริการและคุณภาพการบริการพยาบาล กระบวนการในการดูแลผู้ป่วยนั้นมีหลายวิชาชีพในการดูแลผู้ป่วย สุนทรียทัศนัจะภาวะผู้นำมีความจำเป็นและสำคัญในการพัฒนาคุณภาพบริการพยาบาล ให้การบริการพยาบาลในมิติกระบวนการดูแลผู้ป่วยสามารถเป็นไปตามมาตรฐานขององค์กรและวิชาชีพได้

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะการศึกษาเกี่ยวกับสุนทรียทัศนัจะภาวะผู้นำที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพบริการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลชุมชนจังหวัดขอนแก่น โดยศึกษาเชิงวิเคราะห์พยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลชุมชน เพื่อทราบระดับสุนทรียทัศนัจะภาวะผู้นำและระดับการพัฒนาคุณภาพบริการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลชุมชนจังหวัดขอนแก่นและสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการวางแผนพัฒนาคุณภาพบริการพยาบาลต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาสุนทรียทัศนัจะภาวะผู้นำที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพบริการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดขอนแก่น

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาแบบภาคตัดขวาง (Cross-sectional descriptive research)

● ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ศึกษา คือ พยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดขอนแก่น จำนวน 19 แห่ง พยาบาลวิชาชีพ จำนวนทั้งหมด 1,205 คน (สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดขอนแก่น, 2560)

กลุ่มตัวอย่าง คือ พยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดขอนแก่น ซึ่งได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified random sampling) เป็นการสุ่มตัวอย่าง 19 กลุ่ม โดยหน่วยประชากรในแต่ละชั้นภูมิจะมีลักษณะเหมือนกัน (homogenous) แล้วสุ่มอย่างง่ายเพื่อให้ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนของขนาดกลุ่มตัวอย่างและกลุ่มประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คำนวณขนาดตัวอย่างในกรณีที่ทราบ

จำนวนประชากรและสำหรับการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Multiple regression analysis) (Cohen, 1988)

$$\text{สูตร } N = \frac{\lambda(1 - R_{Y.A,B}^2)}{R_{Y.A,B}^2 - R_{Y.A}^2} + w$$

$R_{Y.A}^2$ คือค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจเชิงพหุสำหรับ Reduce model ($R_{Y.A,B}^2 - R_{Y.A}^2$) ซึ่งได้ค่า

$R_{Y.A}^2 = 0.680$ (เฉลิมชัย คำอู & ประจักษ์ บัวผัน, 2557)

$R_{Y.B}^2$ คือ ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจเชิงพหุที่เปลี่ยนแปลง (R^2 Change) เมื่อไม่มีตัวแปรที่ต้องการ

ทดสอบ $R_{Y.B}^2 = 0.009$

λ คือ ค่าความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนตัวแปรอิสระและอำนาจการทดสอบ

w คือ จำนวนตัวแปรอิสระนอกเหนือจากตัวแปรที่ต้องการทดสอบ (เซต A) = 0 (เซต B) = 7

u คือ จำนวนตัวแปรอิสระที่ต้องการทดสอบ (เซต B) เท่ากับ 1 ตัวแปร

v คือ ค่าที่ได้จาก $v = N - u - w - 1$

$$N = \frac{7.80(1 - 0.689)}{0.578 - 0.680} + 0$$

$$N = \frac{7.80 - (0.311)}{0.009}$$

$$N = \frac{2.4258}{0.009}$$

$$N = 269.53 \text{ ปัดเศษ } = 270$$

จากการใช้สูตรในการคำนวณขนาดตัวอย่างได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างไม่น้อยกว่า 270 ตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสนทนากลุ่มเพื่อยืนยันข้อมูลเชิงปริมาณ จำนวน 12 คน โดยเลือกบุคคลที่สามารถให้ข้อมูลการพัฒนาคุณภาพบริการพยาบาลในการทำงานของกลุ่มงานการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดขอนแก่น ได้ดีที่สุด (Key informants) โดยใช้คำถามปลายเปิด

● เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถาม (Questionnaire) ทั้งหมด 4 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับคุณลักษณะส่วนบุคคล ส่วนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับสุนทรียทัศนัจะภาวะผู้นำ จำนวน 55 ข้อ Interval scale ส่วนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับ

การพัฒนาคุณภาพบริการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลชุมชนจังหวัดขอนแก่น จำนวน 37 ข้อ Interval scale ส่วนที่ 4 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพบริการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดขอนแก่น เป็นคำถามแบบปลายเปิด

● การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือผ่านการตรวจสอบคุณภาพด้านความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านเพื่อตรวจสอบ ความถูกต้อง (Validity) ความตรงเชิงเนื้อหาโครงสร้างและวัตถุประสงค์ (Content Validity) และความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ (Wording) รวมถึงการตรวจสอบความเที่ยงของเครื่องมือ (Reliability) โดยนำแบบสอบถามที่ผ่านการแก้ไขและปรับปรุง โดยผู้ทรงคุณวุฒิแล้วนำไปทดลองใช้ (Try Out) พยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลชุมชน แบบสอบถาม 4 ส่วน นำมาวิเคราะห์ 2 ส่วน คือ 1) สุนทรียทักษะภาวะผู้นำ 2) การพัฒนาคุณภาพบริการพยาบาล ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีสภาพแวดล้อมและลักษณะในการปฏิบัติงานใกล้เคียงกัน โดยนำไปทดลองในจังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 30 ราย โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาช (Cronbach's alpha coefficient) ได้ค่าความเที่ยงสุนทรียทักษะภาวะผู้นำ เท่ากับ 0.97 และค่าความเที่ยงการพัฒนาคุณภาพบริการพยาบาล เท่ากับ 0.91

● การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่ามัธยฐาน ค่าต่ำสุดและค่าสูงสุด และใช้สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบขั้นตอน โดยกำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลหลังจากได้รับการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ของ มหาวิทยาลัยขอนแก่น เมื่อวันที่ 30 เมษายน 2561 เลขที่ HE 612103 โดยเก็บข้อมูลระหว่างวันที่ 1 พฤษภาคม 2561 - 30 พฤษภาคม 2561

ผลการวิจัย

1. คุณลักษณะส่วนบุคคลของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลชุมชน จังหวัดขอนแก่น

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 96.3 อายุเฉลี่ย 39.17 ปี (S.D.=9.19 ปี) สถานภาพสมรส คู่ ร้อยละ 64.8 จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 89.6 รายได้เฉลี่ย 32,000 บาท/เดือน (S.D.=11,332 บาท/เดือน) ระยะเวลาในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลชุมชน จังหวัดขอนแก่น (ต่ำสุด=1 ปี : สูงสุด=36 ปี) มีค่ามัธยฐาน 10 ปี และเคยฝึกอบรมด้านการพัฒนาคุณภาพบริการพยาบาลร้อยละ 64.07

2. ระดับสุนทรียทักษะภาวะผู้นำของพยาบาลวิชาชีพในการพัฒนาคุณภาพบริการพยาบาล โรงพยาบาลชุมชน จังหวัดขอนแก่น

ภาพรวมกลุ่มตัวอย่างมีสุนทรียทักษะภาวะผู้นำอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.85 (S.D.=0.40) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า สุนทรียทักษะภาวะผู้นำทุกด้านอยู่ในระดับมากทั้งหมด โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือทักษะในการทำงานเป็นทีม ค่าเฉลี่ย 4.16 (S.D.=0.46) รองลงมาคือ ทักษะในการพัฒนาตนเอง ค่าเฉลี่ย 4.06 (S.D.=0.45) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือทักษะในการวางแผนจัดองค์กร ค่าเฉลี่ย 3.62 (S.D.=0.59) ตามลำดับ

3. ระดับการพัฒนาคุณภาพบริการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดขอนแก่น

ภาพรวมระดับกลุ่มตัวอย่างมีการพัฒนาคุณภาพบริการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลชุมชน จังหวัดขอนแก่น พบว่า อยู่ในระดับมากค่าเฉลี่ย 4.19 (S.D.=0.45) โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การเข้าถึงบริการ ค่าเฉลี่ย 4.28 (S.D.=0.53) รองลงมาคือ ประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ค่าเฉลี่ย 4.26 (S.D.=0.51) ความเหมาะสมในการปฏิบัติงาน ค่าเฉลี่ย 4.24 (S.D.=0.51) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือสมรรถนะในการปฏิบัติงาน 4 ด้าน ความรู้ การวางแผนการนำไปใช้ การปฏิบัติการพยาบาล การปฏิบัติการพยาบาลในภาวะฉุกเฉิน ค่าเฉลี่ย 4.03 (S.D.=0.53) ตามลำดับ

4. สุนทรียทักษะภาวะผู้นำที่มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาคุณภาพบริการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดขอนแก่น

สุนทรียทักษะภาวะผู้นำในภาพรวมมีความสัมพันธ์ระดับปานกลางกับการพัฒนาคุณภาพบริการ

พยาบาลของพยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดขอนแก่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r=0.606$, $p\text{-value}<0.001$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าทุกด้านมีความสัมพันธ์ระดับปานกลางกับการพัฒนาคุณภาพบริการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดขอนแก่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังตารางที่ 1

5. สุนทรียทักษะภาวะผู้นำที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพบริการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลชุมชนจังหวัดขอนแก่น

สุนทรียทักษะภาวะผู้นำที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพบริการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดขอนแก่น ที่ถูกเลือกเข้าสมการ คือ ตัวแปรที่มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 ส่วนตัวแปรอิสระที่ไม่ได้ถูกเลือกเข้าสมการเป็นตัวแปรที่มีค่านัยสำคัญทางสถิติมากกว่า 0.05 โดยตัวแปรอิสระที่ถูกเลือกเข้ามาในสมการเรียงลำดับดังนี้ด้านทักษะความสามารถในการนำทักษะในการทำงานเป็นทีม ทักษะในการพัฒนาตนเอง ทักษะในการนำเสนอและทักษะในการคิดริเริ่ม มีการทดสอบเบื้องต้นตามขั้นตอนโดยใช้สถิติการวิเคราะห์ข้อมูลถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน สามารถร่วมกันพยากรณ์การพัฒนาคุณภาพบริการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดขอนแก่นได้ร้อยละ 44.9 ดังตาราง ที่ 2

6. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการพัฒนาคุณภาพบริการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดขอนแก่น

ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการพัฒนาคุณภาพบริการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมข้อมูลจากแบบสอบถามปลายเปิดจากแบบสอบถามทั้งหมด 270 ฉบับ พบว่ากลุ่มตัวอย่างได้เสนอปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะทั้งหมด 96 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 35.55 และได้จากการทำสนทนากลุ่ม จำนวน 12 คน โดยถามปลายเปิด การพัฒนาคุณภาพบริการพยาบาลพบปัญหาอุปสรรค ด้านความปลอดภัยด้านสมรรถนะในการปฏิบัติงาน ด้านการตอบสนองความต้องการผู้รับบริการ ด้านประสิทธิผลการปฏิบัติงาน ด้านความเหมาะสมในการปฏิบัติงาน ด้านประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ด้านการเข้าถึงบริการและด้านการดูแลต่อเนื่อง ข้อเสนอแนะ สร้างความตระหนักและส่งเสริมให้เกิดวัฒนธรรมความปลอดภัยในการ

พัฒนาคุณภาพบริการพยาบาลที่ต่อเนื่อง ร่วมกับการนิเทศและกำกับติดตาม โดยการประเมินสมรรถนะเฉพาะเชิงวิชาชีพและควรมีการประเมินสมรรถนะที่ต่อเนื่อง ควรจัดอบรมและเพิ่มทักษะสมรรถนะเฉพาะงานและการสร้างขวัญและกำลังใจในวิชาชีพให้มาก โดยปัญหาและข้อเสนอแนะนี้ได้จากการตอบแบบสอบถามปลายเปิดและการสนทนากลุ่ม

บทสรุปและอภิปรายผล

สุนทรียทักษะภาวะผู้นำในภาพรวมมีความสัมพันธ์ระดับปานกลางกับการพัฒนาคุณภาพบริการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดขอนแก่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r=0.606$, $p\text{-value}<0.001$) เนื่องจากสุนทรียทักษะภาวะผู้นำเป็นภาวะที่ต้องมีความสมดุลทางความคิดและอารมณ์ในทุกกิจกรรมและทุกสถานการณ์ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาที่มีผู้ศึกษาไว้แล้ว พบว่า สุนทรียทักษะภาวะผู้นำมีความสัมพันธ์ระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทางสถิติ กับการจัดการความขัดแย้งของผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ในจังหวัดขอนแก่น ($r=0.681$, $p\text{-value}<0.001$) (วรรณกร ตาบ้านดู่, 2559) เช่นเดียวกับการศึกษาที่พบว่า สุนทรียทักษะภาวะผู้นำมีความสัมพันธ์ระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทางสถิติกับปฏิบัติงานของบุคลากรโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดขอนแก่น ($r=0.571$, $p\text{-value}<0.001$) (สุกัญญาพลชัย บัวจันทร์ & ชนะพล ศรีฤาชา, 2559) เช่นเดียวกับการศึกษาที่สอดคล้องในระดับที่แตกต่างกัน ที่พบว่า สุนทรียทักษะภาวะผู้นำมีความสัมพันธ์ระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กับการปฏิบัติงานตามสมรรถนะการมุ่งผลสัมฤทธิ์ของผู้ช่วยสาธารณสุขอำเภอในเขต สุขภาพที่ 8 ($r=0.768$, $p\text{-value}<0.001$) (เคณศวร โคตรทา & ชนะพล ศรีฤาชา, 2559) เช่นเดียวกับการศึกษา ที่พบว่า สุนทรียทักษะผู้นำมีความสัมพันธ์ระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กับการควบคุมกำกับกำกับการดำเนินงานตามโครงการของผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ จังหวัดร้อยเอ็ด ($r=0.870$, $p\text{-value}<0.001$) (จริญญ์ ทองอเนก & ประจักษ์ บัวผัน, 2557)

ผลการวิเคราะห์ตัวแปรอิสระที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพบริการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดขอนแก่น และถูกเลือกเข้า

สมการนั้น มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.01 ส่วนตัวแปรอิสระที่ไม่ได้ถูกเลือกเข้าสมการเป็นตัวแปรที่มีค่านัยสำคัญทางสถิติมากกว่า 0.01 โดยตัวแปรอิสระที่ถูกเลือกเข้ามาในสมการเรียงลำดับดังนี้ ทักษะความสามารถในการนำ (p-value=0.003) ทักษะในการพัฒนาตนเอง (p-value<0.001) ทักษะในการทำงานเป็นทีม (p-value<0.001) ทักษะในการนำเสนอ (p-value<0.001) ทักษะในการคิดริเริ่ม (p-value=0.020) ซึ่งตัวแปรอิสระทั้ง 5 ตัวแปร สามารถร่วมกันพยากรณ์การพัฒนาคุณภาพบริการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดขอนแก่นได้ร้อยละ 44.9 ซึ่งสอดคล้องกับที่มีผู้ศึกษาวิจัย ได้ศึกษาสุนทรียทักษะภาวะผู้นำที่มีผลต่อการจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ในจังหวัดขอนแก่น ทักษะในการนำเสนอ และทักษะในการสอนงาน สามารถพยากรณ์การจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ในจังหวัดขอนแก่น ได้ร้อยละ 46.4 (วรรณกร ตาบ้านดู่, 2559) เช่นเดียวกับการศึกษาสุนทรียทักษะภาวะผู้นำที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของบุคลากรโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดขอนแก่น ทักษะการพัฒนาคน ทักษะการสอนงาน และทักษะการนำเสนอ สามารถพยากรณ์กับการปฏิบัติงานของบุคลากรโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดขอนแก่น ได้ร้อยละ 37.0 (สฤณพลชัย บัวจันทร์ & ชนะพล ศรีฤาชา, 2559) เช่นเดียวกับการศึกษาสุนทรียทักษะภาวะผู้นำที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานตามสมรรถนะการมุ่งผลสัมฤทธิ์ของผู้ช่วยสาธารณสุขอำเภอในเขตสุขภาพที่ 8 ทักษะในการพัฒนาตนเอง ทักษะในการสอนงาน ทักษะในการวางแผนและจัดองค์กร สามารถพยากรณ์กับการปฏิบัติงานตามสมรรถนะการมุ่งผลสัมฤทธิ์ของผู้ช่วยสาธารณสุขอำเภอในเขตสุขภาพที่ 8 ได้ร้อยละ 65.30 (คณศร โคตรหา, & ชนะพล ศรีฤาชา, 2559) เช่นเดียวกับการศึกษาเกี่ยวกับสุนทรียทักษะภาวะผู้นำที่มีผลต่อบทบาทในการควบคุมกำกับกำกับการดำเนินงานตามโครงการของผู้บริหารโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ จังหวัดร้อยเอ็ด ทักษะในการติดต่อสื่อสาร ทักษะในการวางแผนและจัดองค์กร ทักษะความสามารถ

ในการเป็นผู้นำ และทักษะในการพัฒนาตนเอง สามารถพยากรณ์กับบทบาทในการควบคุมกำกับกำกับการดำเนินงานตามโครงการของผู้บริหารโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดร้อยเอ็ด ได้ร้อยละ 79.0 (จริญทองอเนก & ประจักษ์ บัวผัน, 2557) ซึ่งสุนทรียทักษะภาวะผู้นำมีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้องค์กรประสบความสำเร็จในการทำงาน (Ngang, 2012)

ข้อเสนอแนะหรือการนำไปใช้ประโยชน์

1. สำนักงานสาธารณสุขและโรงพยาบาลชุมชน ในจังหวัดขอนแก่น ควรมีการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อพัฒนาสุนทรียทักษะภาวะผู้นำทุกด้านโดยเฉพาะ ทักษะความสามารถในการนำ ทักษะในการพัฒนาตนเอง ทักษะในการทำงานเป็นทีม ทักษะในการนำเสนอ ทักษะในการคิดริเริ่ม เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องโดยใช้เป็นแนวทางในการวางแผน ปรับปรุง การปฏิบัติงาน เพื่อให้การพัฒนาคุณภาพบริการของพยาบาลวิชาชีพ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาคุณภาพบริการพยาบาลได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

2. ควรมีการประเมินสุนทรียทักษะภาวะผู้นำ และการพัฒนาคุณภาพบริการพยาบาล ของพยาบาลวิชาชีพเพื่อรับรู้ถึงศักยภาพและจุดอ่อนในการนำมาจัดทำแผน เพื่อเพิ่มทักษะในการบริหารของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลชุมชน ให้เกิดแนวคิดหาวิธีการ หรือแนวทางใหม่ๆ ในการพัฒนาคุณภาพบริการพยาบาล และมีผลงานความรู้หรือกระบวนการงานวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice)

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้เสร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความสามารถและกรุณาอย่างดียิ่งจากบุคคลสำคัญหลายท่าน ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. ชนะพล ศรีฤาชา ที่ให้คำปรึกษา แนะนำแนวทางการทำวิจัยให้ดีและตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ และขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ทพ.สุวิทย์ อุดมพาณิชย์ รองศาสตราจารย์ ดร.ประจักษ์ บัวผัน และอาจารย์ ดร.สุทิน ชนะบุญ ที่ให้คำชี้แนะให้งานวิจัยนี้มีความสมบูรณ์และสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงสาธารณสุข. (2553). **นโยบายและแผนยุทธศาสตร์**. นนทบุรี: กระทรวงสาธารณสุข.
- คณะศร โคตรหา, & ชนะพล ศรีฤาชา. (2559). สุนทรียทักษะภาวะผู้นำที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานตามสมรรถนะการมุ่งผลสัมฤทธิ์ของผู้ช่วยสาธารณสุขอำเภอในเขตสุขภาพที่ 8. **วารสารเครือข่ายวิทยาลัยพยาบาลและการสาธารณสุขภาคใต้**, 14(ฉบับพิเศษ), 273-291.
- จริญญ ทองอเนก, & ประจักษ์ บัวผัน. (2557). สุนทรียทักษะผู้นำที่มีผลต่อบทบาทในการควบคุมกำกับกำกับการดำเนินงานตามโครงการของผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ จังหวัดร้อยเอ็ด. **วารสารวิจัยและพัฒนาระบบสุขภาพ**, 7(2), 218-229.
- เฉลิมชัย คำอู, & ประจักษ์ บัวผัน. (2557). การพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่องของพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลชุมชนจังหวัดขอนแก่น. **วารสารบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์**, 8(2), 140.
- วรรณกร ตาบ้านคู่. (2559). สุนทรียทักษะผู้นำที่มีผลต่อการจัดการความขัดแย้ง ของผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ในจังหวัดขอนแก่น. **วารสารวิจัยและพัฒนาระบบสุขภาพ**, 10(1), 220-216
- สุชนพลชัย บัวจันทร์, & ชนะพล ศรีฤาชา. (2559). สุนทรียทักษะภาวะผู้นำที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของบุคลากรโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดขอนแก่น. **วารสารสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 7 จังหวัดขอนแก่น**, 23(3), 77-85.
- สำนักงานพยาบาล. (2550ก). **แผนพัฒนาการพยาบาลและการผดุงครรภ์แห่งชาติ ฉบับที่ 2 ปี 2550-2559**. กรุงเทพฯ: ศิริยอดการพิมพ์.
- สำนักงานพยาบาล. (2550ข). **ยุทธศาสตร์บริการพยาบาลระดับประเทศ พ.ศ. 2556-2560**. กรุงเทพฯ: สำนักงานกิจการโรงพยาบาลองค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดขอนแก่น. (2560). **จำนวนพยาบาลวิชาชีพสังกัดโรงพยาบาลชุมชน**. ขอนแก่น: สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดขอนแก่น. (เอกสารอัดสำเนา).
- Canadian Council on Health Service Accreditation [CCHSA]. (1996). **A guide to the development and use of performance indicators**. Canada: Canadian Council on Health Service Accreditation.
- Cohen, J. (1988). **Statistical power analysis for behavior science** (2nd ed.). New York: Lawrence.
- Crosbie, R. (2005). Learning the soft skills of leadership. **Industrial and Commercial Training**, 37(1), 45-51.
- Larson, S. A., & Lieske, A. M. (1992). Standard: The basic of a quality assurance program. In C. G. Meisenheimer (Ed.). **Improving quality: A guide to effective program**. (pp. 45-61). Maryland: Aspan System.
- Ngang, T. K. (2012). Leadership soft skill. **Sociology Study**, 2(4), 261-269.
- Wongkalasin, K., & Bouphan, P. T. K. (2013). Leadership soft skill that affect organization climate of district health offices in Khon Kaen, Thailand. **KKU Research Journal**, 18(4), 709-720.

ตารางที่ 1 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันระหว่างสุนทรียทักษะภาวะผู้นำของพยาบาลวิชาชีพกับการพัฒนาคุณภาพบริการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดขอนแก่น

สุนทรียทักษะภาวะผู้นำ	การพัฒนาคุณภาพบริการพยาบาล		
	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (r)	P-value	ระดับความสัมพันธ์
สุนทรียทักษะภาวะผู้นำ	0.606**	<0.001	ปานกลาง
1.ทักษะการทำงานเป็นทีม	0.541**	<0.001	ปานกลาง
2.ทักษะในการติดต่อสื่อสาร	0.519**	<0.001	ปานกลาง
3.ทักษะในการคิดริเริ่ม	0.404**	<0.001	ปานกลาง
4.ทักษะความสามารถในการนำ	0.560**	<0.001	ปานกลาง
5.ทักษะในการสอนงาน	0.401**	<0.001	ปานกลาง
6.ทักษะในการพัฒนาตนเอง	0.558**	<0.001	ปานกลาง
7.ทักษะในการวางแผนและการจัดองค์การ	0.456**	<0.001	ปานกลาง
8.ทักษะในการนำเสนอ	0.486**	<0.001	ปานกลาง

** ค่าระดับนัยสำคัญน้อยกว่า 0.01

[illegible]